

VÝKLAD 2

STUPŇOVÁNÍ PŘÍDAVNÝCH JMEN A PŘÍSLOVCÍ

PŘÍDAVNÁ JMÉNA

Některá přídavná jména mohou vyjadřovat trojí míru vlastnosti, můžeme je **stupňovat**.

1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
	-ější, -ejší, -ší, -í	nej + 2. stupeň
<i>krásný</i>	<i>krásn-ější</i>	<i>nej-krásnější</i>
<i>veselý</i>	<i>vesel-ější</i>	<i>nej-veselejší</i>
<i>sladký</i>	<i>slad-ší</i>	<i>nej-sladší</i>
<i>tichý</i>	<i>tiš-ší</i>	<i>nej-tiší</i>
<i>měkký</i>	<i>měkč-í</i>	<i>nej-měkčí</i>

Nepravidelné stupňování: *dobrý – lepší* *zlý, špatný – horší*
 velký – větší *malý – menší.*

K stupňování:

- *prudký – prudší* (po t, d je **-ší**, kromě *břitč-í*)
- změna hlásek: *suchý – sušší*, *drahý – dražší*, *mělký – mělčí*,
- někde **dvojí tvary**: *hebký – hebcí*, *hebčejší*,
- *rozumný – rozumnější* (řídíme se 1. stupněm)
- rozlišuj: *nejjasnější – nejasnější* (*nejasný*)
- přídavná jména 2. a 3. stupně jsou **přídavná jména měkká** (vzor *jarní*)
- Někdy se tvoří druhý a třetí stupeň od **jiného kořene** než první stupeň (*malý – menší*, *dobrý – lepší*, *zlý – horší*, *velký – větší* atd.), nebo od **kořene značně obměněného** (*dlouhý – delší* atd.)

Větší nebo menší míru vlastnosti můžeme vyjadřovat také pomocí **příslovcí**, např.: *velmi krásný*, *málo zdvořilý*.

POZOR!

Přídavná jména látková (*dřevěný*, *skleněný*, *lesní* atd.) a **přivlastňovací** (*maminčin*, *bratrův*, *Janino* atd.) **nelze stupňovat**.

PŘÍSLOVCE

- Některá příslovce mohou při srovnávání vyjadřovat zvláštními tvary **trojí stupeň vlastností nebo míry**.
- **Druhý stupeň** se tvoří příponami **-ěji, -ěji** (*tišeji*, *zdravěji*), někdy příponou **-e** (*snáze*, *výše*, *dále* atd. – ale *lze i snáz*, *výš*, *dál* atd.)
- **Třetí stupeň** se tvoří z druhého stupně předponou **nej-** (*nejtišeji*, *nejzdravěji*, *nejsnáz(e)*, *nejdál(e)*, *nejvýš(e)* atd.)

Ke stupňování:

- Při tvoření druhého stupně se **odsouvá přípona –ko, -ce, -oko, -oce** a někdy i přípona **–no, -ně** (*blíže (1. st. blízko), šíře i šířeji (1. st. široko, široce), výše (1.st. vysoko), snáze, snáz (1. st. snadno, snadně)* atd.)
- **Před příponami –eji a –e(-ě)** se mění **k a c → č** (*krátce - kratčeji, řídce - řidčeji*), **h → ž** (*draze - dráže, dráž*), **ch → š** (*tiše - tišeji*), **r → ř** (*široko - šíře, šířeji*), **s, z → š, ž** (*vysoko - výš i výše, blízko - blíž i blíže*) a **d → z** (*snadno - snáze i snáz*).
- Někdy se tvoří druhý a třetí stupeň od **jiného kořene** než stupeň první (*málo – méně; mnoho – více, víc; dobře – lépe, líp; zle – hůře, hůř*), nebo od **kořene značně obměněného** (*dlouho – déle* atd.)